

سوال کتاب تاریخ (۲) از بعثت پیامبر اسلام (ص) تا پایان صفویه

پایه یازدهم رشته ادبیات و علوم انسانی

درس اول

۱ - کدام یک از گزینه های زیر جزء کتابهای تاریخی نیستند؟

الف) تاریخ عمومی (ب) محلی (ج) تاریخ منظور (د) تاریخ سلسله ای

۲ - تاریخ تک نگاره ای از چه دوره ای مرسوم شد؟

الف) ساسانیان (ب) تیموریان (ج) صفویان (د) اشکانیان

۳ - از مشهورترین تک نگاره ای کدام است؟

الف) تاریخ بلعی (ب) اسماعیل نامه (ج) عجائب المقدور فی نوائب تیمور (د) التاجی فی اخبار الدوله فی الدیلمیه

۴ - کتاب فتوحات شاهلی اثر کیست؟ و درباره چه موضوعی می باشد؟

الف) امین هروی : شاه اسماعیل (ب) عربشاه : شاه اسماعیل (ج) امین هروی : شاه سلیمان (د) عربشاه : شاه سلیمان

۵ - تاریخ منظوم جزء کدام مراجع و منابع نوشتاری تاریخ نگاری می باشد؟

الف) سفرنامه (ب) نوشته های جغرافیایی (ج) ادبیات و متون ادبی (د) کتاب های تاریخی

۶ - تاریخ نگاری منظوم در چه دوره ای رواج و رونق داشت؟

الف) مغولان (ب) اسماعیل (ج) تیموریان (د) اسلامی

۷ - کدام یک از گزینه های زیر جزء نمونه های تاریخ نگاری منظوم می باشد؟

الف) ظفرنامه (ب) قابوس نامه (ج) سفرنامه (د) فارستامه

۸ - از برجسته ترین منظومه های حماسی و تاریخی کدام گزینه می باشد؟

الف) شاهنامه : فردوسی (ب) ظفرنامه : حمدالله مستوفی (ج) اسماعیل نامه : قاسمی گنابادی (د) سفرنامه : ناصر خسرو

۹ - اسماعیل نامه قاسمی گنابادی درباره چه موضوعی می باشد؟

الف) فتوحات سلسله صفوی (ب) مؤسس سلسله صفوی (ج) مؤسس سلسله ساسانی (د) فتوحات سلسله ساسانی

۱۰ - سفرنامه های عصر صفوی حاوی اطلاعاتی درباره کدام کشور می باشد؟

الف) تاریخ عراق (ب) تاریخ ایران (ج) تاریخ فرانسه (د) تاریخ ایران شاه صفوی

۱۱ - کدام یک از سفرنامه های زیر در عصر صفوی نبوده است؟

الف) ناصر خسرو ب) پیتر و دلاواله ج) شاردن د) هرودت

۱۲ - ابن بطوطه در چه قرنی سفرنامه خود را کامل کرد؟

الف) قرن ۸ ب) قرن ۶ ج) قرن ۱۸ د) قرن ۱۶

۱۳ - نوشته های جغرافیایی جزء کدام منابع تاریخی می باشد؟

الف) منابع غیرنوشتاری ب) منابع نوشتاری ج) گزینه الف و ب د) هیچکدام

۱۴ - کدام مورد جزء نوشته های جغرافیایی نمی باشد؟

الف) المسالك و الممالک ب) المعجم البلدان ج) صوره ارض د) الطبقات الکبرا

۱۵ - احسن التقاسیم فی معرفته الاقالیم به ترتیب اثر کیست و در چه قرنی می باشد؟

الف) مقدسی : قرن ۴ ب) مقدسی : قرن ۵ ج) یاقوت حموی : قرن ۴ د) یاقوت حموی : قرن ۵

۱۶ - کدام یک از نوشته های جغرافیایی زیر نویسنده ناشناس دارد؟

الف) صوره ارض ب) المسالك والممالک ج) حدود العالم من المشرق الی المغرب د) معجم البلدان

۱۷ - کدام گزینه در ادبیات و متون ادبی گونه مهمی از منابع تاریخی محسوب می شود؟

الف) نظم و نثر ب) نثر ج) نظم د) هیچکدام

۱۸ - نامه اهل خراسان اثر کیست؟

الف) سعدی ب) حافظ ج) انوری د) فردوسی

۱۹ - از جمله مهمترین منابع مطالعه و پژوهش در گذشته کتابهای تاریخی هستند که توسط مورخان دوره های مختلف نوشته شده اند.

۲۰ - کتابهای تاریخی تألیف شده در دوران اسلامی را نام ببرید؟

۱.تاریخهای عمومی ۲.تاریخهای محلی ۳.تاریخهای سلسله ای ۴.حک نگاری ۵.تاریخهای منظوم

۲۱ - تاریخ نگاری عمومی یکی از شاخصه های تاریخ نگاری در ایران است که از قرن سوم غاز و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت.

۲۲ - مؤلفان تاریخ نگاری عمومی تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می پرداختند پس از آن تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و تا پایان دوره ساسانیان ختم می کردند.در ادامه رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله های ایرانی را تازمان حیات خود ثبت و ضبط می کردند.

۲۳ - از مهمترین و مشهورترین تاریخهای عمومی می توان به تاریخ طبری تألیف محمد بن جدید طبری اشاره کرد.

۲۴ - در عصر سامانیان ترجمه و تلخیصی از تاریخ طبری با عنوان تاریخ بلعمی توسط ابوعلی بلعمی انجام گرفت.

۲۵ - از دیگر تاریخهای عمومی مشهور می توان به کتاب جامع التواریخ تألیف خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی که در حدود سال ۷۱۰ ق در عهد ایلخانان نگارش آن به پایان رسید ، اشاره کرد.

۲۶ - تاریخ روضه الصفا فی سیره الانبیاء و الملوك والخلفاء تألیف محمد بن خاوندشاه معروف به میرخواند نیز از مهم ترین و مشهورترین تاریخهای عمومی به زبان فارسی است.

۲۷ - تاریخهای محلی یکی از مهمترین گونه های تاریخ نگاری و یکی از گنجینه های مهم اطلاعات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است.

۲۸ - انگیزه اصلی نویسندگان تاریخهای محلی چه بوده است؟

ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی ، بیان ویژگی های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی نامه مفاخر و مشاهیر محلی بوده است.

۲۹ - معروفترین تاریخهای محلی را نام ببرید و موضوع آنها را بنویسید؟

۱. تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناخته در موضوع تاریخ سیستان از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ ق

۲. تاریخ رویان تألیف اولیاء الله آملی درباره تاریخ رویان از قدیمی ترین ایام تا سال ۷۴۶ ق

۳. کتاب فارسنامه اثر ابن بلخی در تاریخ و جغرافیای فارس

۲۹ - فرمانروایان بزرگ و کوچک به منظور ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود چه کار می کردند؟

افراد ادیب و دانشمند را تشویق و مأمور به تدوین این رویدادها می کردند.

۳۰ - با گسترش تاریخ نویسی سلسله ای در میان تاریخ های محلی ، این نوع تاریخ با کدام تاریخ نویسی پیوند خورد؟

تاریخ نویسی محلی

۳۱ - از برجسته ترین آثار تاریخ نویسی سلسله ای می توان به کتاب التاجی فی اخبار الدوله الدیلمیه از ابو اسحاق صابی در تاریخ آل بویه اشاره کرد.

۳۲ - کتاب تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ غزنویان از مشهورترین تاریخ های سلسله ای است.

۳۳ - کتاب تاریخ عالم آرای عباسی تألیف چه کسی بوده و مربوط به کدام دوره تاریخی می باشد؟

تألیف اسکندر بیگ ترکمان و مربوط به تاریخ صفویان بود.

۳۴ - تک نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد.

۳۵ - در تک نگاری مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا ، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه مورد توصیف و ضبط و ثبت قرار می دهند.

۳۶ - سرودن منظومه های حماسی و تاریخی که در ایران پیشینه ی دیرینه ای داشت از دوره ی مغولان رواج و رونق بسیار یافت.

۳۷ - سرایندگان تاریخهای منظوم ، رویدادهای تاریخی را به نظم می کشیدند.

۳۸ - سفرنامه ها اطلاعات مفیدی از زندگانی اجتماعی مردم ایران ارثه می کنند که در دیگر منابع کمتر دیده می شوند.

۳۹ - بسیاری از جهانگردان گنجینه ای از اخبار و اطلاعات بسیار با ارزش از تاریخ اجتماعی و فرهنگی و جغرافیای تاریخی سرزمین هایی را که دیده اند از جمله ایران به صورت سفرنامه ارائه داده اند.

۴۰ - بررسی و مطالعه محیط جغرافیایی رویدادها ، در پژوهش های تاریخی اهمیت زیادی دارد.

۴۱ - متون نظم و نثر ادبی ، گونه ی مهمی از منابع تاریخی محسوب می شوند.

۴۲ - سیاست نامه ها اطلاعات سودمندی در خصوص چگونگی اداره کشور و تشکیلات و نهادهای اداری ، اقتصادی ، نظامی و فرهنگی ارائه می دهند.

۴۴ - منابع نوشتاری تاریخ به مواردی که ذکر شد محدود نمی شود و انواع دیگری از تألیفات تحت عنوان طبقات ، انساب و فرهنگ نامه های زندگی نامه ای

وجود دارد که حاوی اطلاعات مفید تاریخی اند.

۴۵ - مشهورترین تک نگاری ها را نام ببرید؟

عجائب المقدور فی نوائب التیمور (زندگی شگفت آور تیمور) تألیف ابن عربشاه درباره تیمور و کتاب فتوحات شاه از امین هروی درباره شاه اسماعیل صفوی اشاره کرد.

۴۶ - چندین نمونه از تاریخ های منظوم را نام ببرید؟

می توان به کتاب ظفرنامه ی حمدالله مستوفی و شاه اسماعیل نامه ی قاسمی حسینی گنابادی درباره ی فتوحات مؤسس سلسله ی صفوی ، اسماعیل اول اشاره کرد . از برجسته ترین منظومه های حماسی و تاریخی ، ثر گراندقد و بلند آوازه ی شاهنامه ی حکیم ابوالقاسم فردوسی است.

۴۷ - نمونه ای از سفرنامه ها را نام ببرید؟

سفرنامه های افرادی مانند ناصر خسرو در قرن پنجم هجری قمری ، ابن بطوطه در قرن هشتم و شاردن و پیتر و دلاواله در عصر صفوی حاوی اطلاعات بسیار مفیدی درباره ی تاریخ ایران هستند.

۴۸ - نوشته های جغرافیایی حاوی چه اطلاعاتی هستند؟

اطلاعات بسیار با اهمیتی درباره ی آداب و رسوم ، فرهنگ ، نوع معیشت ، آب و هوا ، وضعیت اقتصادی ، وضعیت نظامی ، راه ها ، کالا ها ، قلعه ها ، برج ها ، بندرها ، رودها و دریاها ، پایتخت ها ، ادیان و اعتقادات ، نژاد و زبان و حدود و سرحدات و مرزهای سرزمین ها و حکومت های محلی ارائه می دهند.

۴۹ - چند نمونه از نوشته های جغرافیایی را نام ببرید؟

کتابهایی با عنوان مشترک المسالک و الممالک تألیف نویسندگان مختلف از جمله ابن خردادبه ، صوره الارض اثر ابن حوقل در قرن چهارم ، حدود العالم من مشرق الی المغرب از نویسنده ای ناشناس ، احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم اثر مقدسی در قرن چهارم ، و از همه معروف تر و مهم تر دایره المعارف جغرافیایی بزرگ معجم البلدان اثر یاقوت حموی در قرن هفتم.

۵۰ - چرا متون نظم و نثر ادبی گونه ی مهمی از منابع تاریخی محسوب می شوند؟

زیرا اوضاع سیاسی ، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی رایج در هر عصری کمابیش در شعر شاعران و نوشته های ادبی منثور نویسندگان آن عصر انعکاس می یابند.

۵۱ - چه شاعرانی در کدام اثر خود اوضاع سیاسی ، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده اند؟

بسیاری از شاعران مانند انوری ، شاعر دوره سلجوقی در قصیده نامه ی اهل خراسان ، سعدی در بوستان و گلستان و حافظ در دیوانش.

۵۲ - کتابهای سیاست نامه ای حاوی چه موضوعاتی است؟

حاوی موضوعاتی درباره ی شیوه ی کشورداری و مناسبات مردم و حکومت اند.

۵۳ - کتابهای سیاست نامه ای حاوی چه اطلاعاتی است؟

اطلاعاتی در خصوص چگونگی اداره ی کشور و تشکیلات و نهادهای اداری ، اقتصادی ، نظامی و فرهنگی ارائه می دهند.

۵۴ - نمونه ای از سیاست نامه ها را نام ببرید؟

سیاست نامه ی خواجه نظام الملک توسی ، وزیر مقتدر عصر سلجوقی ، یکی از برجسته ترین این آثار محسوب می شود.

۵۵ - اندرزنامه ها بیشتر به چه می پردازند؟

بیشتر به اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم.

۵۶ - نمونه های مشهور اندرزنامه را نام ببرید؟

قابوس نامه ، نوشته عنصر المعالی در قرن پنجم هجری.

۵۷ - نمونه هایی دیگر از تألیفات منابع نوشتار تاریخی را نام ببرید؟

الطبقات الکبری از ابن سعد کاتب وافدی ، انساب الاشراف اثر بلاذری و کتاب عیون الانباء فی طبقات الاطباء اثر ابی اصیبعه (۶۰۰ - ۶۶۸ ق)

۵۸ - اسناد برجای مانده از دیوان های حکومتی سلسله ها که از منابع و مراجع مهم تاریخی محسوب می شوند شامل چه چیزهایی می شوند؟

فرمان ها ، معاهدات سیاسی ، اسناد اقتصادی و فرهنگی ، منشآت (نامه ها) نیز از منابع و مراجع مهم تاریخی محسوب می شوند.

۵۹ - چه متونی می توانند به منظور تبیین اوضاع علمی دوره های تاریخی مورد توجه و مطالعه ی مورخان قرار گیرند؟

متون تقویمی و گاه شماری ، متون فلسفی و کلامی و فقهی ، متون اخلاقی و سایر تألیفات علمی.

۶۰ - نوشته های روی سکه ها چه اطلاعاتی ارائه می دهند؟

اطلاعات مفیدی درباره اوضاع سیاسی ، اجتماعی ، مذهبی ، اقتصادی و هنری سلسله های حکومتی و نام پادشاهان ارائه می دهند.

۶۱ - کتاب های سیاست نامه ای حاوی موضوعاتی درباره کشورداری و مناسبات حکومت و مردم اند.

۶۲ - تاریخ علمی متکی بر روش و قواعد خاص خود است.

۶۳ - مورخان با کاوش و نقد و بررسی شواهد و مدارک مندرج در منابع تاریخی ، قادر به شناخت ، تحلیل و تفسیر رویدادها و تحولات گذشته هستند.

۶۴ - گونه های منابع تاریخی از ظهور اسلام تا پایان عصر صفوی را نام ببرید؟

۱. منابع غیر نوشتاری ۲. مراجع و منابع نوشتاری

۶۵ - منابع غیر نوشتاری تاریخ ایران دوره اسلانی تا پایان عصر صفوی را ذکر کنید؟

۱. محوطه ها و بناهای تاریخی ۲. ابزارها و وسایل دست ساخته انسان ۳. آثار شفاهی

۶۶ - آثار برجای مانده از انسانها و جوامع گذشته از جمله مهم ترین شواهدی اند که به مورخان این امکان را می دهند تا از چگونگی اوضاع فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی و سیاسی و نظامی دوران گذشته آگاهی یابند.

۶۷ - از جمله مکان هایی که به عنوان بستر وقوع یک رویداد تاریخی به شمار می روند سه مورد را نام ببرید ؟

۱. غار حراء ۲. کوه احد ۳. دشت چالدران

۶۸ - آثار و بناهای تاریخی مانند میدان نقش جهان و مسجد گوهرشاد از مهم ترین منابع و مراجع پژوهش درباره ی گذشته های دور و نزدیک محسوب می شوند.

۶۹ - محوطه ها و بناهای تاریخی ، مورخان را در زمینه فهم و بازسازی گذشته ها کمک می کند.

۷۰ - کدام یک از منابع غیر نوشتاری مورخان را در زمینه ی فهم عمیق تر و بازسازی دقیق تر کمک می کنند؟

محوطه ها و بناهای تاریخی

۷۱ - مسجد گوهرشاد در کرام شهر قرار دارد؟

مشهد

۷۲ - کدام دسته از آثار برای مورخان از آثار بسیار موثق محسوب می شوند؟

۱. انواع پوشاک ۲. جواهرات ۳. ابزارهای کشاورزی ۴. اشیاء هنری مثل مجسمه ها

۷۳ - بررسی ابزارها و وسایل دست ساخته انسان که به طور خاص در قلمرو دانشهایی چون باستان شناسی و معماری و هنر قرار می گیرند ، اطلاعات بسیار مفیدی برای بازآفرینی گذشته در اختیار مورخان می گذارند.

۷۴ - آثار شفاهی تاریخ ایران دوره اسلامی تا عصر صفوی را ذکر کنید؟

۱. مطالعه روشمند افسانه ها و اساطیر اقوام در دوره های مختلف تاریخی ۳. خاطرات شفاهی ۳. انواع مختلف ادبیات عامیانه اعم از داستان های تاریخی ، قهرمانی ، اخلاقی و تخیلی ۴. گونه های مختلف مثل ها ، لطیفه ها و انواع شعر نظیر دوبیتی ، تصنیف ، ترانه و لالایی

۷۵ - کدام یک از منابع غیرنوشتاری کمک زیادی به شناخت فرهنگ ، آداب و رسوم و سنت های اجتماعی و طبقات مختلف مردم در ادوار مختلف می کند؟

آثار شفاهی

۷۶ - مراجع و منابع نوشتاری به چند دسته تقسیم می شوند نام ببرید؟ دسته

کتابهای تاریخی - سفرنامه ها - نوشته های جغرافیایی - ادبیات و متون ادبی - سیاست نامه ها و اندرزنامه ها - سایر نوشته ها

۷۷ - تاریخ چگونه علمی است؟

تاریخ علمی متکی بر روش و قوعد خاص خود است. مورخان با کاوش و نقد و بررسی شواهد و مدارک مندرج در منابع تاریخی قادر به شناخت و تحلیل و تفسیر رویدادها و تحولات گذشته هستند.

۷۸ - گونه های منابع تاریخی از ظهور اسلام تا پایان عصر صفوی را نام ببرید؟

۱. منابع غیرنوشتاری ۲. مراجع و منابع نوشتاری

۷۹ - منابع غیرنوشتاری را نام ببرید؟

محوطه ها و بناهای تاریخی - ابزارها و وسایل دست ساخته ی انسان - آثار شفاهی

۸۰ - محوطه و بناهای تاریخی از جمله منابع غیرنوشتاری است آن را توضیح دهید؟

آثار برجای مانده از انسان ها و جوامع گذشته از جمله مهمترین شواهدی اند که به مورخان این امکان را می دهند تا از چگونگی اوضاع فرهنگی ، اجتماعی ، و نظامی دوران گذشته آگاهی می یابند.

۸۱ - از مهمترین منابع و مراجع پژوهش درباره گذشته های دور و نزدیک چیست؟

مکانهای تاریخی مثل غار حراء ، کوه احد و یا دشت چالدران هرکدام به عنوان بستر وقوع یک رویداد تاریخی به شمار می روند. آثار و بناهای تاریخی مانند میدان نقش جهان ، مسجد گوهرشاد ، و به طور کلی آثار ساختمانی و معماری نظیر کاخ ها ، کاروان سراها ، قلعه ها و برج ها ، زیارتگاه ها ، مقبره هه و از مهمترین منابع و مراجع پژوهش درباره گذشته ها ی دور و نزدیک محسوب می شود.

۸۲ - ابزارها و وسایل دست ساخته ی انسان را نام برده و شرح دهید؟

این دسته از آثار نیز برای مورخان از منابع بسیار موثق محسوب می شوند. انواع پوشاک ، جواهرات ، ابزارهای کشاورزی ، ظروف ، وسایل دست ساخته ی انسان و تابلوهای نقاشی و جنگ افزارها ، وسایل خانگی و در مجموع تمام دست ساخته های انسانی بازمانده از گذشته گواه روشنی به نوع فرهنگ و طرز تفکر و چگونگی عقاید و آداب و رسوم پیشینیان ما هستند. از این رو اطلاعات بسیار مفیدی برای بازآفرینی گذشته در اختیار مورخان می گذارند.

۸۳ - آثار شفاهی چه آثاری هستند نام ببرید و شرح دهید؟

مطالعه ی روشمند افسانه ها و اساطیر و اقوام در دوره های مختلف تاریخی ، خاطرات شفاهی ، انواع مختلف ادبیات عامیانه ، اعم از داستانهای تاریخی ، اخلاقی و تخیلی ، گونه های متفاوت مثل ها ، لطیفه ها ، و انواع شعر ، نظیر دوبیت ها ، تصنیف و ترانه و لالایی کمک زیادی به شناخت فرهنگ ، آداب و رسوم و سنت های اجتماعی و طبقات مختلف مردم در ادوار می کند.

۸۴ - مراجع و منابع نوشتاری را نام ببرید؟

کتاب های تاریخی - سفرنامه ها - نوشته های جغرافیایی - ادبیات و متون ادبی - سیاست نامه ها و اندرزنامه ها - سایر نوشته ها

۸۵ - کتاب های تاریخی از جمله منابع نوشتاری هستند آن را شرح دهید؟

از جمله مهمترین منابع مطالعه و پژوهش در گذشته کتابهای تاریخی هستند که توسط مورخان دوره های مختلف نوشته شده اند. کتاب های تاریخی تألیف شده در دوران اسلامی از تنوع خاصی برخوردارند.

۸۶ - انواع کتابهای تاریخی را نام ببرید؟

تاریخهای عمومی - تاریخهای محلی - تاریخ سلسله ای - تک نگاری - تاریخهای منظوم

۸۷ - تاریخ نگاری عمومی را شرح دهید؟

تاریخ نگاری عمومی یکی از نشانه های تاریخ نگاری در ایران است که از قرن سوم آغاز و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت . مؤلفان این دسته از آثار تاریخی جهان را از آفرینش عالم آغاز می کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می پرداختند . پس از آن تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و تا پایان دوره ساسانیان ختم می کردند در ادامه رویدادهای تاریخی اسلام و سلسله های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می کردند.

۸۸ - کتاب های تاریخ های عمومی را نام ببرید؟

از مهمترین و مشهورترین تاریخ های عمومی می توان به تاریخ طبری تألیف محمد بن جدید طبری - تاریخ بلعمی از ابو علی بلعمی - جامع التواریخ تألیف خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی - روضه الصفا فی سیره الانبیاء و الملوک و الخلفاء تألیف محمد بن خاوندشاه معروف به میرخواوند اشاره کرد.

۸۹ - تاریخ های محلی را شرح دهید؟

تاریخ های محلی یکی از مهمترین گونه های تاریخ نگاری و یکی از مهمترین گنجینه های مهم اطلاعات سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است.

۹۰ - انگیزه ی اصلی نویسندگان تاریخ های محلی چه بوده است ؟

ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی ، بیان ویژگی های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی نامه ی مفاخر و مشاهیر محلی بوده است.

۹۱ - معروف ترین آثار تاریخ های محلی را نام ببرید؟

تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناخته در موضوع تاریخ سیستان - تاریخ رویان تألیف اولیاء الله املی درباره تاریخ رویان - کتاب فارسنامه بلخی در تاریخ و جغرافیای فارس

۹۲ - تاریخ های سلسله ای را شرح دهید؟

یکی دیگر از گونه های تاریخ نگاری که در دوره اسلامی در ایران رواج یافت تاریخ های سلسله ای بود. فرمانروایان بزرگ و کوچک به منظور ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود معمولاً افراد ادیب و دانشمند را تشویق و مأمور به تدوین این رویدادها کردند. بعدها با گسترش این نوع تاریخ نویسی در میان سلسله های محلی این نوع تاریخ نویسی با تاریخ نویسی محلی پیوستگی یافت.

۹۳ - مهمترین کتابهای تاریخهای سلسله ای را نام ببرید؟

التاجی فی اخبار الدوله الدیلمیه از ابو اسحاق صابی در تاریخ آل بویه - تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ غزنویان - تاریخ عالم آرای عباسی تألیف اسکندر بیگ ترکمان

۹۴ - تک نگاری را توضیح دهید؟

این نوع تاریخ نگاری از دوره ی تیموریان به بعد مرسوم شد . در این نوع تاریخ نگاری مؤلفان عموماً به اشاره ی فرمانروا تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه مورد توصیف و ثبت و ضبط قرار می دادند.

۹۵ - مشهورترین تک نگاری ها را نام ببرید؟

عجائب المقدور فی فی نوائب تیمور (زندگی شگفت آور تیمور) تألیف ابن عربشاه درباره تیمور و کتاب فتوحات شاهی از امین هروی درباره شاه اسماعیل صفوی.

۹۶ - چرا شناخت منابع و شیوه ی استفاده از آن ها در پژوهش های تاریخی از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است؟

چرا که شوهده و مدارکی که مورخان به اتکای آنها رویدادها و تحولات تاریخی را تحلیل و تفسیر می کنند از متن منابع استخراج و استنباط می شوند.

۹۷ - تاریخ های منظوم را شرح دهید؟

سرودن منظومه های حماسی و تاریخ که در ایران بیشینه ای دیرینه داشت از دوره ی مغولان رواج و رونق بسیاری یافت. سرایندهگان این نوع آثار ، رویدادهای تاریخی را به نظم می کشیدند.

۹۸ - از نمونه های تاریخ منظوم چند مورد را نام ببرید؟

از نمونه های تاریخ منظم می توان به کتاب ظفرنامه حمدالله مستوفی و شاه اسماعیل نامه قاسمی حسینی گنابادی درباره فتوحات مؤسس سلسله صفویه شاه اسماعیل اول اشاره کرد که از برجسته ترین منظومه های حماسی و تاریخی، اثر گران قدر و بلند آوازه شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی است.

۹۹ - سفرنامه چیست؟ شرح دهید؟

سفرنامه ها اطلاعات مفیدی از زندگی اجتماعی مردم ایران ارائه می کنند که در دیگر منابع کمتر دیده می شوند، بسیاری از جهان گردان گنجینه ای از اخبار و اطلاعات بسیار با ارزش از تاریخ اجتماعی و فرهنگی و جغرافیایی تاریخی سرزمین هایی را که دیده اند از جمله ایران به صورت سفرنامه ارائه داده اند.

۱۰۰ - چند سفرنامه مهم را نام ببرید؟

سفرنامه افرادی مانند ناصر خسرو در قرن پنجم هجری قمری، ابن بطوطه در قرن هشتم و شاردن و پیتر و دلاواله در عصر صفوی حاوی اطلاعات بسیار مفیدی است.

۱۰۱ - کاربرد و اهمیت نوشته های جغرافیایی چیست؟

نوشته های جغرافیایی اطلاعات بسیار با اهمیتی درباره ی آداب و رسوم، فرهنگ، نوع معیشت، آب و هوا، وضعیت اقتصادی، وضعیت نظامی، راه ها، کالاهای، قلعه ها، برج ها، بندرها، رودها، دریاها، پایتخت ها، ادیان، اعتقادات، نژاد و زبان و حدود و سرحدات و مرزهای سرزمین ها و حکومت های محلی ارائه می دهند.

۱۰۲ - چند نمونه از کتابهای نوشته های جغرافیایی را نام ببرید؟

کتابهای مشترک المسالک و الممالک تألیف نویسندگان مختلف از جمله ابن خردادبه - صوره الارض اثر ابن حوقل در قرن چهارم - حدود العالم من المشرق الی المغرب از نویسنده ای ناشناس - احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم اثر مقدسی و از همه معروفتر و مهمتر دایره المعارف جغرافیایی بزرگ معجم البلدان اثر یاقوت حموی در قرن هفتم

۱۰۳ - ادبیات و متون ادبی چیست؟

متون نظم و نثر گونه ی مهمی از منابع تاریخی محسوب می شوند زیرا اوضاع سیاسی، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی رایج در عصر کمابیش در شعر شاعران و نوشته های ادبی منتشر نویسندگان آن عصر انعکاس می یابند.

۱۰۴ - نمونه هایی از ادبیات و متون ادبی را نام ببرید؟

همچنین بسیاری از شاعران مانند انوری شاعر دوره سلجوقی در قصیده نامه اهل خراسان، سعدی در بوستان و گلستان و حافظ در دیوانش به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده اند.

۱۰۵ - سیاست نامه چیست؟

کتابهای سیاست نامه ای حاوی موضوعات درباره ی شیوه ی کشورداری و مناسبات حکومت و مردم اند. این آثار اطلاعات سودمندی در خصوص چگونگی اداره ی کشور و تشکیلات و نهادهای اداری، اقتصادی، نظامی و فرهنگی ارائه می دهند.

۱۰۶ - اندرزنامه چیست؟

اندرزنامه ها بیشتر به اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم می پردازند.

۱۰۷ - نمونه های کتاب سیاست نامه و اندرزنامه ها چیست؟

سیاست نامه خواجه نظام الملک توسی وزیر مقتدر سلجوقی ، یکی از برجسته ترین این آثار است. از نمونه های مشهور اندرزنامه ها می توان به قابوس نامه نوشته ی عنصرالمعالی در قرن پنجم هجری اشاره کرد.

۱۰۸ - سایر نوشته ها را توضیح دهید و نام ببرید؟

انواع دیگری از تألیفات تحت عنوان طبقات و انساب و فرهنگ نامه های زندگی نامه ای وجود دارند که حاوی اطلاعات مفید تاریخی اند ، مانند الطبقات الکبری از ابن سعد کاتب واقدی ، انساب الاشراف اثر بلاذری و کتاب عیون الانباء فی طبقات الاطباء اثر ابن اصیبه است.

۱۰۹ - اسناد برجای مانده از دیوان های حکومتی که از منابع و مراجع مهم محسوب می شوند را نام ببرید؟

اسناد به جا مانده از دیوان های حکومتی مانند فرمان ها ، معاهدات سیاسی ، اسناد اقتصادی و فرهنگی و منشآت (نامه ها) از منابع و مراجع مهم تاریخی محسوب می شوند.

۱۱۰ - انواع متون ها را نام ببرید و در چه دوره ای مورد توجه و مطالعه مورخان قرار می گرفت؟

متون تقویتی و گاه شماری ، متون فلسفی و فقهی ، متون اخلاقی و سایر تألیفات علمی نیز می تواند به منظور تبیین اوضاع علمی دوره های تاریخی مورد توجه و مطالعه مورخان قرار گیرند.

۱۱۱ - نوشته های روی سکه ها چه اطلاعاتی داشتند؟

اطلاعات مفیدی درباره اوضاع سیاسی ، مذهبی ، اقتصادی و هنری سلسله های حکومتی و نام پادشاهان ارائه می دهند.

با تشکر از دبیرخانه راهبری درس تاریخ

کوروش نقدی - دبیر تاریخ شهرستان سقز - استان کردستان

فروردین ۱۳۹۷